

5-117

Поштарина плаћена у готову

КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК У ШКОЛИ

6

ЈУН 1955 — БЕОГРАД

и македонске народне поезије, а не и два творца уметничко-поетског израза — Бранка и Константина —, то ниуколико не умањује вредност његовог приказа и ове књиге као целине.

Вреди напоменути да је Илијашевић при одабирању и сређивању народних песама унео једну новину. Није се придржавао уобичајеног реда и праксе, већ је песме унео према идејно-уметничком моменту полазећи од оних које су непосредније везане за савремени живот па даље редом, да на крају да и оне које су са старијим темама и схватањима.

Поред потребних напомена и језичких објашњења, књига садржи неколико врло успешних препева, који у потпуности дочаравају мелодичност ритма и сликовитост поетског израза оригинала, што потврђује да Воја Илијашевић не само влада поетском техником већ и да одлично познаје оба језика.

Ова књига ће, бесумње, знатно допринети бољем познавању македонске књижевности и њене проблематике, а ученицима их учинити приступачнијим и познатијим.

М. Паришовић

НАШ ЈЕЗИК

(нова серија, књ. VI, св. 5—6)

У овој свесци „Нашег језика“ на уводном је месту чланак проф. Белића „О стручним терминологијама“. По мишљењу проф. Белића данас су сазрели сви услови за стварање једне јединствене српскохрватске терминологије за све области науке. Стога је доиста и било потребно да се чује једно високо ауторитативно мишљење о улози лингвиста и стручњака појединих научних грана у овоме послу. И управо то што проф. Белић својим схватањем уноси извесне нове моменте у питање улоге лингвиста и осталих стручњака, и даје целога овом чланку нарочити значај. Обично се мисли да интервенција лингвиста треба да дође на крају посла око састављања терминологија, тј. тек пошто одговарајући стручњаци приберу и среде целокупан материјал. Проф. Белић, међутим, сматра „да улога језичких стручњака управо треба да претходи коначном стварању стручних терминологија, а не да се језички стручњак јави на крају као арбитар који нешто прима, а нешто одбацује“. Уствари лингвисти треба да активно сарађују у целокупном раду око израде стручних терминологија, а нарочито у почетку његову.

Проф. М. Стевановић објављује у овој свесци два чланка. Први је „Новосадски договор према одзивима на њ“. Други — „О сложеницама

типа „народнорепубликанац“ и поводом њих“.

Од нарочитог је значаја чланак о Новосадском договору. Овај договор српских и хрватских лингвиста и књижевника о питањима српскохрватског књижевног језика и правописа велика већина наше јавности правилно је схватила и прихватила. „У бројним написима о њему Новосадски договор је оцењен као значајан прилог уклањању вештачких разлика из заједничког књижевног језика и правописа Срба и Хрвата и као крупан догађај у културном животу наших народа“. То проф. Стевановић посебно истиче. Међутим, у интересу пуног схватања и разумевања Закључака које су донели учесници Договора, проф. Стевановић се детаљно осврће на појединачна произвољна тумачења неких од ових закључака. Таква произвољност доиста је неочекивана, те је стога излагање проф. Стевановића од изванредног значаја и користи.

Анализирајући сложености типа „народнорепубликанац“, проф. Стевановић истиче да су једино правилни термини: народни републиканац (а не народнорепубликанац, народно-републиканац, народно републиканац и сл.), народнорепубликански, самосталнодемократски и сл.

Поред наведених чланака проф.

Белића и проф. Стевановића, у овој свесци „Нашег језика“ налази се и чланак Св. Николића „Облици имена: звања, занимања, дужности и титула женских лица“. Као што је познато данас се све чешће говори и пише другарица секретар, другарица благајник и сл. (м. секретарица, благајница и сл.). Писац овога чланка сматра да је то наметнула животна пракса.

А. Пецо у своме чланку „О једном случају стављања запете“ заступа мишљење да субјектске зависне реченице типа Ко рано рани, две среће граби треба одвајати запетом. Ово мишљење А. Пецо је извео на врло документован начин.

Уредништво „Нашег језика“ врло добро је урадило што је два чланка

ове свеске посветило роману „Корени“ од Добрице Ћосића. У полетно написаном чланку проф. М. С. Лалевић говори највише о стилу Ћосићеву. Лалевић износи бројне мере импресивности и сугестивности Ћосићева стила. — Проф. Св. Георгијевић се више задржава на лексци „Корена“, износећи и покоју замјерку поводом неких ређих дијалектизама.

Језичким поукама у овој је свесци „Нашег језика“ посвећено пуних једанаест страница. Тиме је овај најстарији језички часопис још једном јасно показао своју истрајну будност у чувању правилности српскохрватског књижевног језика.

Берислав М. Николић

ВИТОМИР УЋИЋ — ТУГОМИЛ УЋИЋ: ХРВАТСКОСРПСКИ КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК И ПРАВОПИС

(Прилог савременој дискусији о језику. Наклада Истарске књижаре „Марко Логиња“, Пула, 1955)

Писци ове књижице су наши познати просвјетни радници из Истре. Они су, такође, познати и као борци за стварање јединственог књижевног језика и правописа. То се види и из ове књиге. Мада је број страница мали, писци су покушали да на њима изнесу многа питања која су спорна у овој области науке.

Књига је настала, како сами писци кажу, као израз жеље да се објасне на „лак и популаран начин многе појаве у књижевном језику и правопису“ (стр. 4). Писци су себи ставили у задатак да обавијесте читаоце о свим питањима која их у ово вријеме, кад се на све стране воде дискусије око правописа, могу интересовати. Зато је број питања у односу на број страница доста велики. Поред уводних напомена, у књизи имамо ове одјелке: хрватско-српски књижевни језик, прије Гаја и Вука, књижевни језик у ФНР Југославији, име нашег књижевног језика, народни говори или дијалекти, штокавски дијалекат, кајкавски дијалекат, чакавски дијалекат, различити изговори старог гласа јата, икавски изговор, екавски изговор, ијекавски

изговор, Загреб и Београд, Београд, Загреб, латиница, ћирилица, граматика, правопис, фонетски и етимолошки правопис, неке разлике између загребачког и београдског правописа, о рјечнику, рјечник савременог књижевног језика, терминологија рјечника, различите ријечи истог или сличног значења (синоними), ријечи страног поријекла, глаголи страног поријекла на -ирати, -исати, -овати; етацистички, итацистички, бетацистички и витацистички начини говорења и писања; стране опће именице, неологизми или кованице, акценат, књижевни договори. Како видимо, списак питања о којима се говори доста је велики и не можемо очекивати да на сва та питања добијемо потпуни одговор.

Новосадски договор дао је овој књижици видан печат. Са сваке странице јасно избија дух тога Договора. Очигледно, писце је и потакла на писање једне овакве књиге баш дискусија која је вођена у вези са Анкетом Летописа Матице српске. Премда писци не дају увијек своје мишљење о питањима која износе, њихов став је јасан. Они су за је-